

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

נצבים

גליון לו (קג)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 סרָאֵי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ואחת לבריאה

שנת השמונים לכ"ק אדמו"ר שליט"א

תוכן הענינים

ג קטע משיחת ש"פ חבא

ד שעיר המשתלח צ"ל מחוץ דוקא

לקוטי שיחות

ה אני נבראתי לשמש את קוני

ו פעולה התשובה על הריגה בשוגג
ז חיוב שמחה בראש השנה
ח תחילת הזמן דגאולה (גליון)
ט בלקו"ש פ' תצא ש.ז. (גליון)
טו

גלה

י בענין שדי נופו בחר עיקרו

יא תק"ש בחודש אלול אי הוה חיוב גם על היחיד
יב שאלה לשו"ע אדה"ז

חסידות

יג הילוק בב' משלים מהבעש"ס על חקיעת שופר

שיחות

יד מתנות כהונה הוה ממוך כהן לפני הנתינה

יז בביאור הרש"י ברוך שנאך
יח בענין פטר חמור
יט בענין י"ב ימים האחרונים דחודש אלול

שונוות

כ אמירת תחנון בח"י אלול (גליון)

כא הערות ל"היום יום"

בקשר לההערה שנדפסה בקובץ הערות וביאורם דשבוע לפני"ז
 פ' תבא גליון לו (קב) סימן יג, בנוגע לשעיר המשתלח - מועתק
 בזה קטע משיחח ש"פ תבא ש.ז. בה נתבאר תירוץ להערה הנ"ל.
 הקטע הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

המערכת

נתבאר (בשיחת ש"פ שופטים, וש"פ תצא) דרש"י צריך לבאר
 למה היתה עריפת העגלה בחוץ - דלכאורה כיון שהיא באה לכפר,
 כמ"ש (שופטים כא, ח) "ונכפר להם הדם", א"כ היתה צריכה להעשות
 במקדש (ומשכן) דוקא, בדוגמת שאר הקרבנות שבאים לכפר, ולכן
 מבאר רש"י הטעם בזה (אעפ"י שאין דרכו לבאר טעמי המצות
 בפשט"מ) "תבא עגלה כו' שלא עשה פירות, וחרף במקום שאינו
 עושה פירות כו'" ולכן נעשה בחוץ דוקא.

ושאלו ע"ז (בקובץ הערות וביאורים גליון לו סי' יג -
 אהלי תורה) הרי גם ב"שעיר המשתלח" שענינו הוא לכפר, היתה
 נעשית בחוץ כמ"ש "ושלח את השעיר במדבר" (אחרי טז, כב) ומ"מ
 לא ביאר רש"י (בפשט"מ) הטעם בזה למה לא נעשה בפנים?

[בשלמא בנוגע לפרה אדומה שמעשי' בחוץ, לא קשה כנ"ל,
 וכפי שנבאר, מכיון שכתוב "והזה אל נוכח פני אוהל מועד"
 (חקת יט, ד) ופירש"י: "עומד במזרחו של ירושלים ומתכוין
 ורואה פתחו של היכל בשעת הזאת דם", במילא הרי מודגש כבר
 בזה שהוא קשור עם המקדש דוקא, אבל בנוגע ל"שעיר המשתלח"
 שנעשית במדבר, קשה כנ"ל].

והביאור בזה: בנוגע לשעיר המשתלח כתוב (אחרי טז, כא)
 "והתודה עליו את כל עונות בני"י ואח כל פשעיהם לכל חטאותם
 ונתן אותם על ראש השעיר", ובפסוק שלאח"ז כתוב: "ונשא השעיר
 עליו את כל עונות אל ארץ גזירה ושלח את השעיר במדבר",
 ובמילא מובן בפשטות, דכיון שהשעיר הי" ענינו להוציא את כל
 עונות בני ישראל, פשוט שזה צ"ל לחוץ, ולא עוד אלא - ל"ארץ
 גזירה וגו' במדבר".

וכפי שכבר למדנו (פירש"י פ' נשא (ה, ב)) שישנם חילוקים
 בשילוח טמא מחוץ למחנה (לפי ערך הומר הטומאה), ישנה טומאה
 הדורשת שילוח ממחנה שכונה לבד, וישנה הדורשת שילוח גם ממחנה
 לוי', וישנה הדורשת שילוח מחוץ לכל המחנות, מובן בפשטות זה
 שעיר המשתלח שיש עליו כל עונות בני"י, הוא לארץ גזירה
 במדבר.

א. בהקטע משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א שבתחילת הגליון בענין שיעור המשלח שצ"ל במדבר דוקא, יש להעיר במ"ש הרמב"ם בס' מורה נבוכים חלק ג' פרק מו וז"ל: וכאשר הי' שיעור המשלח לכפרת חטאים גדולים כולם, עד שאין חטאת צבור שיכפר מה שהוא מכפר, וכאילו הוא נושא את כל החטאים, מפני זה לא נרצה לזביחה ולא לשריפה ולא להקבר כלל, אלא הרחיקו תכלית ההרחקה וישולח לארץ גזרה, ר"ל שאין בה יישוב, ואין ספק לאדם שהחטאים אינם משאות שיעתקו מגב איש אחד לגב איש אחר, אבל אלו המעשים כולם משלים להביא מורא בנפש עד שתתפעל לתשובה, כלומר שכל מה שקדם ממעשינו נקינו מהם והשלכנום אחרי גוינו והרחקנום תכלית ההרחקה, עכ"ל. ועי' ג"כ במאירי בחבור החשובה משיב נפש מאמר ב' פי"ג שהאר"ן בענין זה ודברי המו"נ. וזהוהקעין שביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בפש"מ.

ה.א.ג.

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

- ב. בלקו"ש פ' תבא ש.ז.ז.: משא"כ אידן, איז דער תכלית פון זייער באשאף אין זייער עצם פאראנענקייט (נאך איידער זיי פירן דורך תפקידם בעולם).
- ובהערה 44: ואין זה כחירה לזה דאני נבראתי לשמש את קוני (משנה כוף קידושין), כי אמיתית מציאות בנ"י היא למעלה מעולם הבריאה ("נבראתי") ואפילו דעולם האצילות ("קוני") ואדרבה במי נמלך (בנוגע להחזרות אבי"ע) בנשמותיהם של צדיקים, אלא שבירידתה לבריאה (אחה בראת) - ה"ז לשמש את קוני ועד"ז הוא כבריאת העולמות שהוא מפני שנתאונה להיות לו דירה בתחתונים ולמטה מזה - בכל עולם לפי דרגתו (ראה המען תרכ"ו ע' תמ"ו).
- אבל גם בהיות בנ"י בעוה"ז הגשמי יש בכאו"א עצם נשמתו ("נשמה שנחח בי").
- וראה לקו"ש ח"ה ע' 246. ח"ו ע' 236 ובהערות סס. - והל' שם צריך תיקון. ואכ"מ. עכ"ל.
- והנה חוכן הדברים המבואר בלקו"ש המצוין בהערה - הוא: כל הנבראים הם רק אמצעי - בשביל למלאות הכוונה העליונה (אבל לא שהם עצמם הכוונה); ואילו ישראל התכלית הוא בהם גופא, כי "ישראל וקודב"ה כולא חד".
- ומזה נמצא, ד"אף שאני נבראתי לשמש את קוני", בכ"ז הרי ישראל אינם רק אמצעי, בשביל כוונה העליונה, אלא שבהם גופא ישנו הכוונה, והיינו, דזה גופא מה שנבראו לשמש את קונם, זהו המציאות שלהם. ע"כ.

ולכאורה הכוונה: דאם ענין ה"לשמש את קוני" הי' דבר נוסף על מציאותם של ישראל, הרי אז הי' נמצא, דמכיון ש"אני נבראתי לשמש את קוני", הרי התכלית הוא "לשמש את קוני", וישראל הם רק אמצעי לזה; אבל מכיון שהאמת הוא דזה גופא מה שנבראו לשמש את קונם - זהו המציאות שלהם, הרי נמצא שבהם גופא הכוונה.

ומזה נמצא, ד"אני נבראתי לשמש את קוני" הוא אותו הענין מה שהכוונה הוא בישראל גופא.

ועפי"ז דורש ביאור:

בשיחה זו ובהערה מבואר דהכוונה הוא בישראל, ומה ש"אני נבראתי לשמש את קוני" הוא בדרגה תחתונה, ומציין ע"ז גם ללקו"ש הנ"ל, ואומר שרק הלשון שם צריך תיקון, שמזה משמע דשם מבואר אותו הביאור דכאן, ולכאוף הם שני ביאורים שונים:

שם מבואר ד"אני נבראתי לשמש את קוני" הוא אותו הענין מה שהכוונה הוא בישראל גופא; ואילו כאן מבואר ד"אני נבראתי לשמש את קוני" הוא במדריגה תחתונה?

וגם דורש ביאור:

מכיון שהתכלית דבנ"י הוא בעצם מציאותם, א"כ מהו ענין החומ"צ?
לכאוף הי' אפשר לומר: דענין החומ"צ הוא מצד ירידת הנשמה למטה, וע"ד המבואר בהערה ד"אני נבראתי לשמש את קוני" הוא מצד ירידת הנשמה למטה.

אבל אי אפשר לומר כן כי - (א) לפי"ז נמצא דכל ענין החומ"צ הוא רק דבר חיצוני ח"ו (ב) מפורש לקמן בהשיחה אשר מצד זה גופא שהתכלית דבנ"י הוא בעצם מציאותם, דישראל וקודב"ה כולה חד, לכך קיום התורה ומצות דבנ"י הוא בבחי' שלמעלה ממדוה"ג (דלא כבני נח עיי"ש) - הרי אדרבה, שמצד זה גופא שהכוונה הוא בעצם מציאותם דבנ"י, נעשה עוד יתרון בחומ"צ.

ואולי אפשר לומר בכ"ז:

מבואר בארוכה בלקו"ש חט"ז ע' 477 ואילך, דאמיתית הענין ד"דירה בתחתונים" הוא לדור ולשכון בנש"י, מה שנש"י הם חד עם עצמותו ית'. וענין זה מתבטא ע"י העבודה דחומ"צ בתחתונים, והיינו שע"י העבודה מתגלה שהנשמות הם ה"דירה" והם חד עם עצמותו ית'.

ועפי"ז נמצא, שענין החומ"צ אינו ענין נוסף ח"ו, אלא שהוא אותו הענין מה שנש"י מושרשים בעצמותו.

ומזה - שאין שייך לומר בנוגע לנש"י ד"אני נבראתי לשמש את קוני", כי אדרבה: נש"י הם חד עם עצמותו ית', ו"הלשמש" הוא הביטוי מה שהם חד עם עצמותו.

וע"ז מקשה בהערה: דלכאור' זה סותר למאמרז"ל "אני נבראתי לשמש את קוני" ומחרץ: שזהו בירידתה לעולם הבריאה (משא"כ הנשמות כמו שהם מצ"ע הוא אדרבה כנ"ל שהלשמש הוא הביטוי דמציאותם האמיתי מה שהם חד עם עצמותו.)

ואולי י"ל, דזה גופא מה ש"הלשמש את קוני" הוא הביטוי מה שנס"י מושרשים בעצמות - מתבטא ע"י שבתחלה נרגש שהלשמש את קוני הוא דבר נוסף, ועי"ז דוקא מתגלה שרש הנשמה המושרשת בעצמותו, מה שאין בה הגבלה כלל.

בסגנון אחר קצת: דלאחרי שהעבודה דנש"י נעשה באופן ד"לשמש את קוני", שהוא כמו דבר נוסף, אזי מתגלה ה"פנימיות" שבעבודה זו, שהוא שהביטוי דזה שנס"י הם חד עם עצמותו, וע"ד המבואר בלקו"ש חי"ב ע' 75 ואילך.

ועפי"ז נמצא, דהמבואר בשיחה זו ד"לשמש את קוני" הוא בחי' תחתונה, עם המבואר בלקו"ש שם דהלשמש את קוני הוא אותו הענין מה שישראל וקוב"ה כולה חד - עולה בקנה אחד ממש: כי דוקא עי"ז מה שהלשמש את קוני הוא בחי' תחתונה, הנה דוקא עי"ז מתגלה אשר הלשמש את קוני הוא אותו הענין מה שנס"י מושרשים והם חד עם עצמותו ית'.

שלום חאריטאנאוו
- ברוקלין נ.י. -

ג. בלקו"ש פ' שופטים סעי' ה' מבאר דלע"ל יצטרכו לעדי מקלט עבור אלו שהרגו בשוגג בזמן הזה, ע"ד שמצינו דר' ישמעאל כתב על פנקסו "כשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמינה", ובהערה 41 כתב וז"ל: ... ואף אח"ל עפ"י משנ"ת שאי"ז חיוב על כ"א, ושלימות הכפרה נעשית ע"י החטובה שבזמן הזה... יש לומר, דשאני גלות שהוא לא רק כפרה כקרבת, אלא גם גדר עונש, עכ"ל.

ויש להעיר ממה שכתב אדה"ז בשו"ע סי' קכח סעי' ג' וז"ל: כהן שהרג את הנפש אפי' בשוגג לא ישא אח כפיו שנאמר ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי חרבו חפלה אינני שומע ידיכם דמים מלאו, ואפי' עשה חטובה, שהרי נאמר גם כי חרבו חפלה אינני שומע וגו', וי"א שאם עשה חטובה נושא כפיו ולא מנעו ממנו נ"כ אלא כשעומד במרדו, ויש להקל על בעלי חטובה שלא לנעול דלת בפניהם, עכ"ל. (ועי' ברמב"ם פ"ט מהל' חפלה, ובב"י או"ח שם דשיטת הרמב"ם דאפי' בשוגג ועשה חטובה אינו נושא כפיו, ובס' כתר אפרים סי' לג מביא שמצא ברמב"ם מצולם מדפוס רומי, שכתוב שם בפירוש כהן שהרג את הנפש בשגגה, עיי"ש.)

ולכאור' יש מקום לומר דמ"ש בהערה דאפי' אם עשה חטובה עדיין מגיע לו עונש דגלות, תלוי בב' הדיעות הנ"ל, דלדיעה הא' דאפי' אם עשה חטובה אינו נושא כפיו, אפ"ל דהחטובה לא פעל לגמרי ממש, ולכן צריך אח"כ לגלות, אבל לדיעה הב' דאם

עשה תשובה נושא כפיו, נמצא דהחטא לא נשאר כלל, במילא אינו גולה אח"כ, אבל אולי יש לחלק בזה, וכתבתי רק לעורר לב המעיין. (כי מהשיחה משמע בפשיטות דגולה לכו"ע).
מ.מ.ר.

ד. בלקו"ש דיום ב' דר"ה ש.ז. (חשמ"א) בסעי' ח' כתב וז"ל: הנזכר לעיל פון נחמ"י אז ב(יום א' ד)ר"ה איז געווען "וילכו כל העם לאכול גו" ולעשות שמחה גדולה" - יש לקשר לזה וואס כ"ק מו"ח אדמו"ר שרייבט אין סה"מ חש"ג בתחלתו, אז מ'זעט במלכותא דארעא אז בשעת מ'איז מכתיר א מלך איז "ההכתרה באה בשמחה גדולה כו", און וויבאלד אז "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא", איז אויך הכהרת המלך במלכותא דרקיעא - בשעת מ'איז מכתיר דעם אויבערשטן בר"ה - בשמחה גדולה. עכ"ל.

ולכאורה יש לקשר זה עם מ"ש הרמב"ם בהל' יו"ט (פ"ו הי"ז) וז"ל: שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כולט אסורים בהספד ותענית, וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו כו' שנאמר ושמחה בחגך וגו' עכ"ל, והנה מדכתב "עם שאר ימים טובים" בלשון רבים, מוכרת מזה דסב"ל דגם בר"ה יש מ"ע להיות בשמחה, דמלבד חגה"ש אין עוד יו"ט מה"ח דצ"ל בשמחה, וכיון שכתב בל' רבים, עכצ"ל דגם ר"ה בכלל זה, ועי' ג"כ בשו"ע או"ח סי' תקצ"ז סעי' א' שכתב המחבר "אוכלים ושותים ושמחים כו' בר"ה", ועי' ג"כ במרדכי פ"ק דר"ה שכתב וז"ל: ועוד דר"ה אקרי חג ככל המועדים דכתיב בכסה ליום חגנו ואמרינן איזהו חג שהחדש מתחסה בו הוי אומר זה ר"ה, ועוד במ"א קרי ליה חג וכתבי ושמחת בחגך וא"ר יוחנן הוקשו כל המועדות זה לזה הא למדת ששנה לשאר יו"ט, מדברי קבלה מנין שכן כתוב בעזרא ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושחו ממחקים וגו' ענין זה בר"ה כתיב כו' ותלי טעמא בקדושת היום כו' עכ"ל, ועד"ז מביא בגליוני הש"ס מו"ק יט, א, בשם השאילתות, וכן ביראים סי' רכ"ז, ובשו"ת מהרי"ל סי' קכח.

אבל עי' ברא"ש סוף ר"ה שמביא שרבינו יצחק בר יהודא הנהיג במגנצא לומר והשיאנו בר"ה ויוה"כ וכו' בתשובת מר שר שלוש כתוב, בר"ה היו אומרים בשתי ישיבות בין בחפלה בין בקידושא, מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון, את יום הזכרון הזה, שהרי כתוב אלה מועדי ה' בריש ענינא, ובסוף ענינא וידבר משה את מועדי ה', וקאי אכל ענינא פסח ועצרת ור"ה וכו' ורב האי כתב שאין מנהג לומר חגים וזמנים לששון וכו' ובאשכנז ובצרפת נוהגין שלא לומר והשיאנו בר"ה ויוה"כ כו' עיי"ש.

ולכאו' יש לעיין דהרמב"ם בהל' שבת פכ"ט הי"ט מביא נוסח הקידוש ביו"ט שצ"ל מועדים לשמחה וכו', ואח"כ בהל' כ' מביא נוסח הקידוש של ר"ה ולא הזכיר ענין זה דמועדים לשמחה, עיי"ש, ולפי הנ"ל למה לא נימא זה גם בר"ה.

ולכאורה אפשר לבאר זה עפ"י הנ"ל בהשיחה, דהחילוק בין כל המועדים לר"ה הוא, דכל המועדים ניתנו מעיקרא משום שמחה, וזהו העיקר, אבל בר"ה לא ניתן החג משום שמחה, אלא כהמבואר לעיל בהשיחה, דבעת הכרת המלך צ"ל שמחה, נמצא דהעיקר הוא הכרת המלך, והשמחה היא משום ההכרה, ועי' בשו"ע אדה"ז סי' תקפ"ב סעי' י': "בר"ה ויו"כ א"א מועדים לשמחה כו' מפני שימים אלו לא ניתנו לשמחה וששון". ולכן אא"ל וחתן לנו כו' מועדים לשמחה.

ועי' ברמב"ם הל' חנוכה פ"ג ה"ו שכתב וז"ל: אבל ר"ה ויוהכ"פ אין בהן הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא ימי שמחה יחירה עכ"ל, וממה שכתב שאין בהם שמחה יחירה, משמע שבאמת יש בהם חיוב שמחה, אבל לא שמחה יחירה, ואפשר לבאר זה כהנ"ל.

וראה בס' מקראי קודש סי' ב' שמביא מ"ש בזוה"ק (פ' אמור דף צה) "אמר רב יהודא כולוהו מועדין מקראי קודש קרינן בהו, אבל נפקי ר"ה ויוהכ"פ דלא אשתכח בהו חדוונתא".

אבל אכתי יל"ע בשיטת אדה"ז בשו"ע, דבסי' תקפ"ב כתב כנ"ל דא"א מועדים לשמחה כי לא ניתנו לשמחה, ובריש סי' תקצ"ז פסק דאסור להענות בר"ה ומצוה לאכול ולשתות ולשמח, עיי"ש, משמע מזה שיש חיוב שמחה, ובסי' תקכ"ט סעי' ו"כ דבר"ה יש רק מצות כבוד ועונג, וממשיך שם שיש בחוה"מ מה שאין בר"ה, והוא שכל ד' ימי הפסח וכו' חייב אדם להיות שמח וטוב לב כו' ושמחה זו היא מ"ע מה"ת שנאמר ושמחת בחגך וכו', משמע דבר"ה ליכא מצוות שמחה כלל עיי"ש, ויל"ע.

ועי' ג"כ בשג"א סי' ק"ב שמסיק דבר"ה יש חיוב שמחה מה"ת, ועי' בס' תרועת מלך סי' ל"ה, ובס' מחזה אברהם סי' קכח, ובס' אור גדול סי' נז שדנו בדבריו.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

נ ג ל ה

ה. בגמ' שבח (דף ד' ע"ב) זרק ונח ע"ג זיז כ"ש, רבי מחייב והכמים פוטרין, התם כדבעי למימר לקמן כדאביי דאמר אביי, הכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לר"ה, וזרק ונח אנופו, דרבי סבר אמרי' שדי נופו בתר עיקרו, ורבנן סברי לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו. ע"כ.

פירש"י (ד"ה שדי נופו) וז"ל: "והוי כמונח בר"ה על מקום ד' דעיקר מחשב לי' לנוף" עכ"ל. משמע דסבר ד"שדי נופו בתר עיקרו" הוא שע"י העיקר שהוא מקום ד' גם הנוף חשיב מקום ד', ז.א. שמציאות הנוף נשאר נוף והוא עומד במקומו כבחחילה

דהיינו בר"ה, אלא שהיא נחשבת למקום ד' כמו העיקר. ומחייב רבי משום מעביר (זורק) ד' אמות בר"ה. ע"כ שיטת רש"י.

ובחוס' (ד"ה באילן) פירשו, ד"שדי נופו בחר עיקרו" הוא שע"י העיקר שהוא ברה"י גם הנוף [שהוא בר"ה] נחשב כמו שהוא ברשות היחיד, ז.א. שמציאותו של הנוף נשאר במציאותו אלא שהיא אינו עומד במקומה אלא במקום העיקר. ורבי מחייבו משום הוצאה מרשות לרשות. ע"כ שיטת החוס'.

והרשב"א (מובא בחוס' הנ"ל) פי', ד"שדי נופו בחר עיקרו" הוא שע"י העיקר שהוא במציאותו עומד (ברה"י, מקום ד') נעשה הנוף כמו העיקר ממש. ז.א. שהנוף נעקר ממציאותו ונעשה כאילו הוא העיקר ממש. ורבי מחייבו משום הוצאה. ע"כ שיטת הרשב"א שמובא בחוס'.

ולכאנ"י יש להסביר כ"ז עפ"י מ"ש בקונטרסים חורף ה' תשל"ח מוצאי ש"פ לך לך אות ה' (ע' 57), (ובכמה מקומות בלקו"ש) בנוגע להשלש מדריגות בשליחות, וזוה"ק: "שלש (אופנים) מדריגות בענין השליחות:

(א) גם בשעת קיום השליחות, הכליח הוא מציאות לעצמו, ומעשה השליחות מתייחס אליו (לשליח). ענין "שלוחו של אדם כמותו" מתבטא בכך שעשייתו נחשבת כאילו עשה זאת המשלח.

(ב) מדריגה עליונה יותר: העשי' עצמה מתייחסת למשלח, זאת אומרה, ש(לא השליח עושה זאת, כי אם) המשלח עושה זאת על ידי השליח.

(ג) מדריגה עליונה עוד יותר: ש(לא רק עשיית השליח וכך המעשה שלו, כי אם גם) השליח עצמו הוא המשלח.

הנה (אופן) מדריגה הא' שם הוא כמו שיטת רש"י (הנ"ל) שהנוף נשאר נוף במקומו אלא שנחשב כמו העיקר. והוא מתאים ממש לפי אופן הא' בהשיחה שם "שעשייתו נחשבת כאילו עשה זאת המשלח"

ואופן הב' שם הוא כמו שיטת החוס' (הנ"ל) שהנוף נשאר נוף אבל במקום העיקר. והוא מתאים לפי אופן הב' בהשיחה שם. העשי' עצמה מתייחסת להמשלח... שהמשלח עושה זאת ע"י השליח.

וכן אופן הג' הוא כמו שיטת הרשב"א (הנ"ל) שהנוף נחשב ממש כמו העיקר. והוא מתאים ממש לפי אופן הג' בהשיחה שם. שהשליח עצמו הוא המשלח.

גרשון אייכהארץ

1. שאלני הרב ר.ש.ד. שי' בנוגע לתקיעת שופר שבמשך חודש אלול, אם התקינו אותה על הציבור, או דילמא אפי' על יחיד המחפלל בביחו הוא ג"כ בכלל התקנה הזאת, וצריך לתקוע לו בעצמו.

והנה בחחילה השבתי לו שגם היחיד הוא בכלל חקנה זו, והבאתי ראי' ע"ז ממ"ש במג"א בסי' תקפ"א ס"ק י"ד שכותב על הרמ"א שכ' שאין תוקעין בער"ה, שבביתו מותר לתקוע להתלמד דדי כשמפסיק בביהכנ"ס, עיי"ש. ואי נימא דליחיד לא ציוו כלל לתקוע בימי אלול ואינו בכלל החקנה, א"כ מה משמיענו המג"א דיחיד מותר לתקוע בביתו, הא לזה לא ציוו כלל לתקוע, ואין לו ממה להפסיק, אלא מוכח מזה שגם היחיד הוא בכלל החקנה, והי' לו להיות אסור לתקוע בער"ה בביתו, ומשמיענו המג"א דמכיון שהפסיק בביהכנ"ס די לו בזה ואיכא היכרא ומותר לו לתקוע בביתו.

אבל אח"כ מצאתי בשו"ת ציץ אליעזר ח"ב סי' מ"ח שדן בשאלה הנ"ל ומסיק להיפך, שחקנה התקיעה היתה רק בציבור ולא ביחיד, ומטעמא דכל דתיקנו מעין המאורע חיקנו, וחקנה התקיעה הרי היתה מפני שככה התנהגו בשעה שעלה משה להר בר"ה אלול, ושמה כתוב מפורש שהעניו שופר במחנה, ובמחנה פירוש בציבור ולא ביחיד, וגם להטעם שהוא להזהיר על החשובה, הרי ג"כ למדים זה ממ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו ובעיר היינו בציבור, ולכן חיקנו ג"כ באופן זה, על הציבור דוקא.

ובנוגע להמג"א הנ"ל הוא מביא ראי' להיפך, דאי נימא שיש חיוב על כל יחיד, ומ"מ מספיק ההיכר בביהכנ"ס, א"כ למה רק מחיר המג"א לתקוע להתלמד, הרי הי' צ"ל חיובא לכאו"א לתקוע בביתו, כיון דההיכר כבר ישנה מצד הביהכנ"ס, מוכח מזה דיחיד אינו בכלל החקנה, ומ"מ קמ"ל המג"א דאף דהי' מקום לומר שכשאמרו שלא לתקוע בער"ה משום הכירא, הכוונה שאפי' יחיד לא יתקע לעצמו, כיון דהמכוון הוא שלא ישמע חקיעות בער"ה, קמ"ל דמותר לתקוע להתלמד עיי"ש.

ולענ"ד יש לפקפק במה שכתב, דהנה מצד הטעם דעורו ישנים משינתכם וגו' לא מסתבר כלל לומר שיש חילוק בין יחיד לרבים, דכיון דענין זה שייך גם ביחיד, מסתבר דגם יחיד חייב לתקוע לעצמו, ועד"ז מה שכתב דאי נימא שיש חיוב על היחיד, למה רק החיר המג"א לתקוע להתלמד ולא כתב שיש חיוב לתקוע, כיון שיש היכירא מצד ביהכנ"ס, לענ"ד אין זה מסתבר כלל לומר דכיון שיש כבר היכר בביהכנ"ס, במילא היחיד יתחייב לתקוע בביתו, כי מובן דלא רצו להטיל חיוב בכלל לתקוע בער"ה משום הכירא, אפי' בביתו. ורק אם צריך להתלמד, מותר.

הרב ג'ושון קליערס
ירושלים

ז. בשו"ע אדה"ז סי' תקפ"ח סעיף ו' קטן התוקע. וכו' ושם באותו הסעיף מובא אם התוקע פטור כו' אינו מוציא אחרים. וקשה לי הנה בשו"ע של הב"י וכן בסו"ר. אלו הדינים שמי שהוא פטור אינו מוציא אחרים, הם בסימן תקפ"ט וכ"ק אדמוה"ז הכניס

אלו הסעיפים בסימן זה ואפי' בסעיף אחד עם דין קטן החוקע
זלכאורה אלו הדינים אין להם שייכות זל"ז ולמה שינה מהשו"ע
של הב"י והשו"ר בענין זה.

וכן בסימן תקצ"ב סעיף ז' כולל ב' דינים. המתפלל מוסף
ביחיד אינו מפסיק לתקוע וכן לשמוע כו'. ושם באותו הסעיף
אעפ"י שתקיעות מעומד כו' ומלא להפסיק בשיחה בין תקיעות מיושב
לתקיעות מעומד ובשו"ע של הב"י הם בב' סעיפים וג"כ צריך
להבין טעם השינוי.

הרב אלי' חיים רויטבלאט
- משפיע בישיבה -

ח ס י ד ו ח

ח. בפוקח עורים אוח טו' מביא המשל מאביו, שאמר לו
מהבעש"ט ז"ל: דער בעש"ט זאגט א משל אויף חקיעה שופר,
א מלך האט געשיקט זיינע קינדער אין א גרויסן וואלד
פיינגען חיות, די קינדער האבן פארבלאנדזעט, האבן זיי
אנגעהויבן ריידן צום פאטער און ניט באקומען קיין ענטפער,
האבן זיי געטראכט אפשר האבן זיי פארגעסן זייער אייגענע שפראך,
האבן זיי גענומען שרייען פון טיפן הארצן צום פאטער, אי אי
אן ווערטער נאר די שטימע אליין, האט זיי דער פאטער געענטפערט.

ועייץ כחד שם טוב (הוספות תורות ופתגמי הכעש"ט) סי'

קח ושם מביא המשל מהבעש"ט ג"כ על תקיעת שופר, ושם הלשון הוא:
נח' משל ע"ז בשם הבעש"ט ז"ל: למלך שהי' לו בן יחיד מלומד
היטב שהי' חביב אצלו כבבת עינו ממש ועלה בדעת האב ובנו
שיסע למדינות אחרות ללמוד חכמות ולידע הנהגת בנ"א אז נחן
לו אביו המלך שרים ומשרתים והון רב שילך ויתור במדינות
ואיי היס למען יגיע הבן למעלה יתירה יותר מכמו היות אצל
אביו בביתו ויהי כרבות הימים וכל אשר נחן לו אביו הלך
על הוצאות הדרך מהצטרכות תפנוקו שהי' מורגל והעיקר במה
שהוסיף תאוה על תאוותו בענינים רבים שעלה לו זה להוצאה
מרובה עד שמכר כל אשר לו, ובין כך הלך למדינה רחוקה עד שגם
אביו לא נודע שם כלל, ובאמרו שהוא בן מלך פלוני מלבד שאינו
מאמיני' לו, לא נודע כלל שם אביו, והאשר ראה שכלתה כל
כל תרופות חלולות להחיות את נפשו בצר לו עלה בלבו לחזור
למדינת אביו, אבל מחמת אריכות הזמן שכח גם לשון מדינתו,
ובבואו למדינתו מה יכול לעשות מאחר שגם הלשון שכח, והתחיל
לרמז להם שהוא בן מלכם והי' אצלם לשחוק היתכן שבן מלך
אדיר כזה ילך קרוע ובלוי כ"כ והכו אותו על קדקדו ונעשה
מלא פצעים וחבורות ומכה טרי' עד שהגיע לחצר המלך והתחיל
לרמז להם שהוא בן המלך ולא השגיחו עליו כלום עד שהתחיל
לצעוק בקול גדול בכדי שיכיר המלך קולו, וכשהכיר המלך

קולו אכר הרי זהו קול בני צועק מחוך דחקו ונתעורר אצלו אהבה בנו וחקרו ונסקו וכו'.

וצ"ע אם יש חילוק גם בתוכנום בהנוגע להבכז היוצא כהם לחקיעה שופר, או שהחילוק הוא רק בהמשל ותוכנם שוה.

מ.ו.

ש י ח ו ת

ט. בשיחת ש"פ תבא ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א לשון רש"י בפ"א (יג, יג) "הוא הפסיד ממונו של כהן לפיכך יפסיד ממונו" שכמד עצם החיוב דנתינת השם לכהן, הרי גם קודם הנתינה לכהן נחשב השם ל"ממונו של כהן". ועד"ז מובן בנוגע לשאר מתנות כהונה (שהרי פדיון פטר חמור הוא א"מכ"ר מתנות כהונה), ולכן כשאינו נותנו לכהן (אינו רק ענין הקשור עם איסור והיתר, אלא זה) נחשב לענין של גזילה (הפסיד ממונו של כהן) - אלא שאין זו גזילת כהן פרטי (מאחר שיכול לתתו לאיזה כהן שירצה), אלא בדוגמת גזל השבט, וזהו חידוש להלכה המובן מפירש"י זה.

ואפשר להביא דוגמא לזה בשיטת רש"י ביבמות פו, א, דרש"י מפרש שם דאיסור טבל הוא במיחה, דהא תרומה מיחה כתיבא בי, היינו דהאיסור טבל הוא מצד שיש בו תרומה אף לפני ההפרשה, ועי' בתוד"ה מה שהקשו ע"ז דא"כ לא ליחסר טבל לכהן, כיון שכהן מותר בתרומה, עיי"ש, ועי' בס' אחוון דאורייתא כלל ב' שהאריך לבאר שיטת רש"י,

נמצא דשיטת רש"י גם הכא בתרומה (שהוא א"מכ"ר מתנות כהונה, וראה חולין קלג, ב) דאף שלא הפריש עדיין, כבר יש שם תרומה שהוא שייך להכהן, וזהו ע"ד הנ"ל דאף לפני הנתינה הוא ממונו של כהן.

ואפ"ל ג"כ דעפ"י מה שנחבאר בהשיחה יובנו היטב דברי רש"י בגיטין ל, א, דהנה שיטת רש"י שם דבמכירי כהונה הרי זה קנין גמור של הכהן, וכמ"ש שם בד"ה במכירי כהונה וז"ל: הלכך כיון דמילתא דפשיטא הוא דלדידהו יהיב להו אסחי להו שאר כהני דעתייהו, והוה כמאן דמטו לידייהו דהני עכ"ל. (ועי' ב"ב קכג, ב, בתוד"ה הכא דטב"ל דמכירי כהונה הוה רק מוחזק אבל לא נחשב שלו ואכ"מ).

ולכאורה אינו מובן דהן אמח ששאר הכהנים הסיחו דעתן, אבל הרי סו"ס לא הגיע עדיין ליד כהן זה, ולמה אמרינן דהוה כמאן דמטו לידו דמי ונחשב לשלו?

ואפשר לומר דבלקו"ש חי"ב פ' ויקרא מביא דעת המקנה שכשישנו דבר שאין לו בעלים, ורק אדם אחד בעולם יכול לקנותו אי"ז אותו אחד לעשות קנין, אלא נעשה שלו בדרך ממילא. וכחב שם ע"ז דזה תלוי בגדר ענין ההפקר, אם הפי' שאינו

שייך לשום אדם שבעולם, או שהוא שייך לכאן"א בעולם, דאי נימא שהוא שייך לכאן"א שבעולם, וע"י הקניין צריך רק להפיק זכותו של כאן"א, הנה כיון שא"א לשום אדם לזכות בו אי"צ קניין, בדברך ממילא הוה שלו, אבל אי נימא דלא שייך לשום אדם שבעולם, א"כ אפי' כשא"א לשום אדם לזכות, צריך קניין שיהי' שלו, עיי"ש.

ועפ"י כהנ"ל מובן ג"כ בפשטות שיטת רש"י למה במכירי כהונה הרי זה כשלו - כיון דשאר עניינים הסיחו דעתם כנ"ל, כי מכיון דשיטת רש"י כנ"ל דבמתנות כהונה גם כשהוא ברשות ישראל הרי זה ממונם של הכהנים, וא"כ כשאר הכהנים מסיחים מזה דעתם, נפקע עי"ז בעלותם, ונשאר בדרך ממילא רק בעלותו של זה, וא"כ הרי זה במילא שלו, ואי"צ לעשות שום קניין.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

י. בהתועדות דש"ק פ' תבא בביאור הרש"י כ"ח ה. ברוך טנאך. פירותך והקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א לפי פירוש זה מהו ומשאתך. שלא פירש"י ע"ז. וחירץ שזה אנו יודעים מפ' בא (י"ב ל"ד) משארותם שגם הפירוש העסה. וקשה לי, זה תינח לפי פירוש התרגום שם "מותר אצותהוין" אבל רש"י פירש שם שירי מצה ומרוך.

וכן בוארה (ז, כח) ומשארותיך והתרגום מפרש שם באצותך ורש"י לא פירש כלום אף שזה פעם הראשונה.

הרב אלי' חיים רויטבלאט
- משפיע בישיבה -

לא. מה שנחבאר בהתועדות דש"ק פ' תבא שלמה אינו צריך לומר "אמר הקב"ה" בפטר חמור מפני שלבעל החמור אין קושיא לכתחילה על האכזריות דעריפת החמור כי זה טבעו כי הוא הפסיד ממונו של הכהן וכו' וכמו שנחבאר באריכות בהתועדות. לא הבנתי כי אף שלבעל החמור לא יהי' קושיא אבל לאחרים יהי' קושיא, וגם לכאורה גם לבעל החמור יהי' קושיא כי אף שזהו טבעו באכזריות אבל הוא יודע שזהו לא טוב והראי' שהרי מענישים לו ע"ז וא"כ יהי' לו קושיא איך שייך שהתורה תצוה לו על אכזריות,

ואפשר יש לבאר, ובהקדים: כי לכאן"א מה צריכים בכלל לומר "אמר הקב"ה" כי הרי זה פשוט שכל מה שנאמר בחורה אמר הקב"ה וגם כי הרי יש טעם לזה ואינו חוקה וא"כ למה אומר אמר הקב"ה אלא שהפ' הוא שזה שהמקיים הציורי עושה זה הוא מפני שאמר הקב"ה אבל מצ"ע לא הי' יכול לעשות דבר כזה כי זהו אכזריות, וא"כ מובן כי בפטר חמור אין שייך לומר זה כי אצל בעל החמור ענין האכזריות הוא בפשטות וכנ"ל, (אלא שכ"ז אינו במשמעות השיחה).

וגם לא הבנתי הביאור למה נקרא השה של פדיון פטר חמור ממונו של כהן שזהו ע"ד נחל אשכל שנק' ע"ש העתיד, כן עד"ז

נק' כאן מסונו של כהן מאחר שצריך ליחננו לכהן. ולכאן מהו הדמיון.

ואפשר יכולים לבאר זה ובהקדים: דבענין ד"נברא ע"ש העתיד" יכולים לבאר בב' אופנים א) כי מאחר דבשעה שנכתב זה הענין בתורה כבר נקרא בשם זה לכן נכתב בתורה בשם זה, או כפני כי מגיד מראשית אחרית, ב) כי בסוף הי' זה הענין בפועל, א"כ הרי הי' זה גם מתחילה בכוח לכן נק' גם מתחילה ע"ש זה,

והנה טעם הא' לכאן' בודאי לא שייך כאן. אבל טעם הב' יכולים אפשר לומר גם כאן, כי מאחר שמה ציווי הסב"ה צריך ליתן השם לכהן הרי מצ"ע עומד הדבר להיות כן, אלא שבעל החמור מצד רוע בחירתו קלקל זה, אבל זה הענין צריך בירור וביאור,

הרב פנחס קארץ

- משפיע בישיבה -

יב, בהתועדות ש"פ תבוא (סי"ב - הנחה פרטית בלתי מוגה). הובא הפתגם כ"ק אדמו"ר מהרייץ שהי"ב ימים האחרונים דחודש אלול. כח"י אלול ועד כ"ט אלול (שהרי חודש אלול לעולם חסד), הם כנגד י"ב חדשי השנה, ותפקידם - לתקן ולהשלים את כל הענינים שהיו במשך י"ב חדשי השנה, יום לחודש יום לחודש כו' כנראה שכצ"ל, בהנחה שם "יום לשנה יום לשנה" והוא לכאורה טעות הדפוס דמוכח).

ויל"ע איך זה בשנה מעוברת דיש שני חדשים אדר א'

וב'. כהי משלימים ומתקנים האדר הב'?

א' החמיכיים

- ישיבה גדולה ניו - הייוון

ש ו נ ו ת

יג. בגליון לו (קב) מעיר הר" ל.ג. על אמירת תחנון בח"י אלול: דבספר השיחות תש"ג מובא שאדמו"ר מהורש"ב אמר לבנו אדמו"ר כהרי"צ בי"ז אלול תרנ"ג שלמחר בח"י אלול לא יאמר תחנון,

ובהיום יום לא הוזכר עד"ז עי"ש.

וע"ד אפשר היו יכולים לבאר מה שלא הוזכר זה בהיום יום כי היום יום יצא לאור קודם השיחה דח"י אלול תש"ג היינו קודם שנתגלה זה הענין.

אבל ממה ששמעתי בע"פ כנר' שאיך הוראה מפורשת שלא

לומר תחנון בח"י אלול. ואפשר שזהו הטעם מה שלא הובא בספר המנהגים.

הרב פנחס קארץ

- משפיע בישיבה -

יד. י"ד כסלו - באחת משיחותיו ביאר אאמו"ר... חסיד...

מ"ש בח"ז: איזהו חסיד המתחסד עם קן דילי ופיל' בס"ב שזהו ליחידא קובו"ש בתחנונים ולא לרווח נפשו הצמאה בלבד.

והנה ע"פ המבואר בקבלה וחסידות הרי יחוד קוב"ה

ושכינתי' הו"ע דחונת הקב"ה עם כנס"י, ועפ"ז יובן שיכוחו

ליום זה - יום חתונתו של - כ"ק אדמו"ר שליט"א.

- הרב מיכאל אהרן זעליגזאן -
ברוקלין נ.י.

טז. * כמה שהערתי בגליון העבר ע"ד המובא בלקו"ש פ' חצא ש.ז. הערה 69 על הפתגם "אציבעלע זאל פון דיר ווערן" להעיר שטעמו בפ"ע מר, אבל מחבל המאכל ושאלתי מה הכוונה בזה.

והערני א' שנתבאר פעם בשיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א שזהו"ע שת"ח צ"ל בו שמינית שבשמינית.

אבל עדיין צ"ע קצח כי אם זוהי הכוונה א"כ העיקר חסר.

הרב פנחס קארף
- משפיע בישיבה -

טז. * בגליון לו (קב) שואל הר" א.י.ב.ג. על המבואר בלקו"ש פ' שופטים סע' ו' ששאל שם לר" הרמב"ם שפסק שרק ביד גואל הדם להמית את הרוצח א"כ אין זה שייך לע"ל כי אין שייך שיחם לבבו דהרי הרמב"ם גופא פסק דבימוה"מ לא יהי' לא קנאה ולא תחרות בו עי"ש.

ושואל הנ"ל דהרי להרמב"ם לא יבטל דבר ממנהג העולם וא"כ אין שייך שתיכף ומיד בביאת המשיח לא יהי' לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות אלא שבודאי שיהי' לאט לאט עיי"ש.

ונפלאתי על השאלה כי הלא זה פשוט שזה שהרמב"ם אומר שלא יבטל דבר ממנהג העולם היינו רק העניינים ששייכים לטבע העולם כמו וגר זאב עם כבש שזהו טבע אצלם כי הרי הם לא שייכים להבנה אבל אצל בני"א בודאי שישתנה תיכף ומיד כי זה תלוי בדעת שישגו דעת בוראם ושיהי' רוב השפעה בעולם ושלבן לא יהי' קנאה ושנאה ותחרות תומ"י וכדמשמע מפשטות לשון הרמב"ם.

הרב פינחס קארף
- משפיע בישיבה -

(* שייך למדור לקוטי שיחות

לזכות

הילד שניאור זלמן שיחיו
לאורך ימים ושנים טובות
לרגלי הכנסו לבריתו של א"א ע"ה
ביום א', א' דסליחות כ"א אלול ה'תשמ"א
ולזכות

אחיו: יוסף יצחק ומרדכי שיחיו
אחיותיו: חנה עטקא, נחמה דינה ודבורה לאה שיחיו

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' גימפל אברהם וזוג' הני' נעמי שיחיו

הירש

זקניהם

הרה"ת ר' דוד זוג' בלומה מרים שיחיו הירש

הרבנית שרה הדסה תחי' זילבערשטיין